

CƠ HỘI RỘNG MỞ CHO XUẤT KHẨU TRÁI CÂY CỦA VIỆT NAM

Trong nhiều năm qua, Trung Quốc vốn được biết đến là thị trường tiêu thụ trái cây lớn nhất của Việt Nam, chủ yếu là qua đường tiểu ngạch. Trong nửa đầu năm 2022, việc nước này vẫn kiên trì theo đuổi chiến lược Zero-COVID đã làm gián đoạn, đình trệ hoạt động xuất khẩu trái cây của Việt Nam sang thị trường này. Do trái cây là sản phẩm dễ hư hỏng, trong khi trình độ bảo quản và chế biến của các doanh nghiệp Việt Nam còn hạn chế, nên bất kể hành động nào gây đình trệ xuất khẩu trái cây cũng có thể gây thiệt hại lớn đến các doanh nghiệp và người nông dân Việt Nam.

Trước thực tế đó, ngành nông nghiệp Việt Nam đang nhanh chóng đẩy mạnh xuất khẩu trái cây theo hình thức chính ngạch sang Trung Quốc. Bên cạnh đó, việc đa dạng hóa thị trường xuất khẩu cũng được xúc tiến qua các nỗ lực đàm phán mở cửa cho những loại nông sản chủ lực như: sầu riêng, chanh leo, bưởi, nhãn...sang các thị trường khó tính như Mỹ, Nhật Bản.. Đáp lại những cố gắng đó, thời gian gần đây, ngành trái cây Việt Nam liên tục nhận được tin vui khi nhiều loại quả của Việt Nam đã chính thức được cấp phép xuất khẩu sang nhiều thị trường lớn, mở ra một tương lai sáng và bền vững cho nông sản Việt.

Trung Quốc – Thúc đẩy chuyển đổi xuất khẩu chính ngạch

Là thị trường tiêu thụ chiếm tới phân nửa kim ngạch xuất khẩu hàng năm, Trung Quốc luôn được xem như đối tác trọng điểm của trái cây Việt Nam. Tuy nhiên, đến hết năm 2021, thị trường này mới chỉ cấp phép nhập khẩu chính ngạch cho 9 loại quả từ Việt Nam bao gồm xoài, thanh long, chuối, nhãn, vải, dưa hấu, chôm chôm, mít và măng cụt. Phần lớn sản lượng xuất khẩu đều phụ thuộc vào hình thức tiểu ngạch vốn nhiều rủi ro và dễ bị gián đoạn bởi các chính sách đường biên giới giữa hai bên. Để thay đổi tình trạng này, từ đầu năm 2022, Việt Nam đã liên tục đàm phán với Trung Quốc nhằm xúc tiến việc cấp phép chính ngạch thêm nhiều loại trái cây của Việt Nam, và đạt được những thành quả bước đầu.

Bắt đầu từ ngày 1/7/2022, Tổng cục Hải quan Trung Quốc đã ra văn bản đồng ý nhập khẩu thí điểm chanh leo từ Việt Nam kèm theo các điều kiện cụ thể. Chẳng hạn, chanh leo Việt Nam phải tuân thủ đúng quy cách đóng gói, các vấn đề về kiểm soát sinh vật gây hại, mã số vùng trồng... nhằm đảm bảo chất lượng, cũng như vệ sinh an toàn thực phẩm trước khi xuất khẩu chính ngạch sang Trung Quốc. Đồng thời, các vùng trồng chanh leo phải đáp ứng được yêu cầu về thực hành nông nghiệp tốt như VietGAP, GlobalGAP...

Sau chanh leo, sầu riêng là loại trái cây thứ hai của Việt Nam trong năm nay được Trung Quốc chính thức cấp phép xuất khẩu chính ngạch vào nước này theo Nghị định thư được ký kết ngày 11/7/2022. Cụ thể, sầu riêng của Việt Nam sẽ được nhập khẩu qua tất cả cửa khẩu chính ngạch của Trung Quốc được Tổng cục Hải quan Trung Quốc cho phép nhập khẩu trái cây, với điều kiện phải đáp ứng đầy đủ các quy định của Nghị định thư về quản lý vùng trồng, đóng gói và chế biến, đồng thời đáp ứng được các tiêu chuẩn kiểm dịch khi nhập khẩu.

Như vậy, chanh leo và sầu riêng là loại quả thứ 10 và 11 của Việt Nam được phép nhập khẩu vào Trung Quốc, mở ra hy vọng cho nhiều loại trái cây khác được có cơ hội "công khai" tiếp cận thị trường rộng lớn này.

Mỹ - Thị trường tiềm năng đang hướng tới

Hàng năm, người tiêu dùng Mỹ tiêu thụ khoảng 12 triệu tấn trái cây, tuy nhiên, nguồn cung nội địa hiện chỉ mới đáp ứng 70% nhu cầu tiêu dùng trong nước. Do đó, nhu cầu về trái cây nhập khẩu của nước này là tương đối cao, là thị trường tiềm năng hướng tới của ngành trái cây Việt Nam.

Tính đến hiện nay, Mỹ đã lần lượt cấp phép nhập khẩu cho 6 loại trái cây của Việt Nam bao gồm xoài, nhãn, vải, thanh long, chôm chôm và vú sữa. Sản lượng xuất khẩu mặt hàng này từ Việt Nam sang Mỹ cũng tăng dần theo thời gian. Theo số liệu thống kê của Tổng cục Hải quan, xuất khẩu rau quả của Việt Nam sang Mỹ đã có sự tăng trưởng đáng kể, tăng từ 58,6 triệu USD đến 222,8 triệu USD trong giai đoạn 2015-2021. Đến 6 tháng đầu năm 2022, kim ngạch xuất khẩu mặt hàng rau quả của Việt Nam sang Mỹ cũng duy trì mức tăng trưởng tốt, tăng trưởng 23% so với cùng kỳ năm trước, đạt 136,8 triệu USD.

Trong thời gian sắp tới, xuất khẩu trái cây của Việt Nam sang Mỹ được dự đoán sẽ còn khởi sắc hơn khi cơ quan chức năng của Mỹ vừa thông báo hoàn thành thẩm định các thủ tục để cho phép nhập khẩu bưởi da xanh từ Việt Nam vào tháng 5/2022. Dự kiến trong thời gian tới, đoàn chuyên gia của Mỹ sẽ sang Việt Nam, cùng với Cục Bảo vệ thực vật và các nhà máy chiếu xạ trên cả nước thống nhất liều lượng chiếu xạ đối với trái bưởi. Các doanh nghiệp Việt Nam cũng đang nỗ lực cải tiến quy trình canh tác theo đúng tiêu chuẩn cao do Mỹ yêu cầu để sẵn sàng xuất khẩu ngay khi chính thức được cấp phép. Như vậy, bưởi dự kiến sẽ là loại trái cây thứ 7 của Việt Nam được Mỹ chấp thuận nhập khẩu trong thời gian sắp tới.

Sau khi bưởi được “thông qua”, phía Việt Nam sẽ tiếp tục tập trung xúc tiến mở cửa thị trường Mỹ cho trái dưa, cũng là một mặt hàng chủ lực của nước ta, với kỳ vọng quá trình đàm phán sẽ được rút gọn và có nhiều thuận lợi hơn từ kinh nghiệm đã làm với các loại trái cây trước đó.

Kinh nghiệm xuất khẩu từ trái vải Việt Nam

Con đường xuất khẩu trái cây của Việt Nam đang ngày càng rộng mở với những “tấm giấy thông hành” ra thế giới qua các nỗ lực đàm phán không ngừng của Việt Nam với các đối tác thương mại. Tuy nhiên, việc mở cửa thị trường không chỉ là nỗ lực của các cơ quan chức năng mà còn cần sự phối hợp cố gắng từ phía chính các doanh nghiệp Việt. Cụ thể, các doanh nghiệp, hợp tác xã cũng cần phải chủ động trong việc tìm hiểu thị trường và xây dựng vùng chuyên canh trồng sản phẩm đáp ứng được các tiêu chuẩn chất lượng cao từ các thị trường khó tính trên thế giới.

Lấy kinh nghiệm từ trái vải, năm 2022, vải thiều Việt Nam được mùa với sản lượng đạt khoảng 320.000 tấn với 02 vùng trồng nổi tiếng là Thanh Hà (Hải Dương) và Lục Ngạn (Bắc Giang), nhưng không hề gặp tình trạng ứ đọng mà đều được tiêu thụ nhanh chóng, đem lại lợi nhuận lớn cho người nông dân và doanh nghiệp. Bằng nhiều hình thức khác nhau, hiện vải thiều Việt Nam đã có mặt tại hơn 30 quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới, trong đó có nhiều thị trường khó tính như Mỹ, châu Âu, Nhật Bản... Trên thực tế, để có được sản phẩm vải thiều đạt chất lượng chuẩn quốc tế, các địa phương này đã huy động sự chung tay của nông dân, cán bộ kỹ thuật, doanh nghiệp và các cơ quan quản lý nhà nước để xây dựng được chuỗi quy trình sản xuất nghiêm ngặt từ khâu lựa chọn thổ nhưỡng, chăm sóc cây trồng đến chế biến và tiêu thụ sản phẩm đáp ứng được quy chuẩn cao của hầu hết các thị trường thế giới. Nhiều năm nỗ lực nâng cao chất lượng đã giúp trái vải thiều Việt Nam được hưởng “quả ngọt” là không bị phụ thuộc vào một số nguồn đầu ra cố định, và có thể đáp ứng được tiêu chuẩn xuất khẩu tới hầu hết các thị trường lớn trên thế giới.

Trái vải Việt Nam đã ghi được những dấu ấn nổi bật nhất định, thành công này đến từ sự phối hợp tích cực giữa nông dân, doanh nghiệp và chính quyền, cùng với các nỗ lực chủ động nâng cao chất lượng sản phẩm và tìm kiếm thị trường xuất khẩu. Hy vọng rằng đây sẽ là kinh nghiệm hữu ích cho các địa phương và doanh nghiệp của Việt Nam để phát triển thêm nhiều loại trái cây nữa cũng đạt được thành công xuất khẩu tương tự, ghi dấu thương hiệu Việt Nam trên bản đồ trái cây thế giới.

